

Houtstromen, rondhoutprijzen, prijsbepalende factoren en vraag naar (kwaliteits)hout onder de loep!

De werking van de houtmarkt, welke factoren bepalend zijn bij de wijze waarop prijzen tot stand komen en hoe de vraag naar (kwaliteits)hout er nu en in de toekomst mogelijk uitziet. Cruciale vragen, die binnen eco2eco hun plek kregen binnen werkpakket 3. Dat resulteerde in de volgende drie onderzoeken:

Onderzoek 1: houtstromen in Vlaanderen en Nederland

Onderzoek 2: analyse van de rondhoutprijzen en welke factoren hierin bepalend zijn

Onderzoek 3: toekomstige vraag naar (kwaliteits) hout

Bos+ en Probos hebben de onderzoeken inmiddels allemaal uitgevoerd en de eindrapporten zijn onlangs opgeleverd. Dat leverde waardevolle informatie, inzichten, aanknopingspunten en aanbevelingen op. En die kunnen we uitstekend gebruiken in het verdere verloop van het project én daarna.

Rapporten online beschikbaar via www.eco2eco.info

In dit stuk hebben we de belangrijkste conclusies en bevindingen per onderzoek voor u samengevat. De rapporten bieden een eerste inzicht in de onderwerpen en de vragen die daarmee samenhangen. Ook geven ze richting in wat er nodig is om de markt beter in kaart te brengen en zo optimaal mogelijk te laten functioneren. U vindt de volledige rapporten op <https://www.eco2eco.info/resultaten/>. Hier kunt u alle informatie tot in detail nalezen.

De resultaten in de rapporten zijn tot stand gekomen op basis van verschillende literatuurbronnen, digitale enquêtes, persoonlijke interviews en workshops met samenwerkingspartners uit de bos- en de houtsector. Het interpreteren van verwerkte cijfergegevens en trends dient dan ook met de nodige omzichtigheid te gebeuren.

Rapport 1: houtstromen in kaart brengen

Het in Nederland geogste industrieel rondhout (ca. 967.000m³; 68% naaldhout) wordt in eigen land vooral afgezet als zaaghout maar een aanzienlijk deel ook in de houtvezelproductie (paardenhouderij).

Er wordt ingeschat dat het industrieel rondhout uit het Vlaamse bos (ca. 526.000m³; 51% loofhout) in Vlaanderen vooral wordt verwerkt als plaatmateriaal, en onder vorm van houten verpakkingen.

Systematische gegevensverzameling noodzakelijk

In Nederland is sprake van meer dan twintig jaar reguliere monitoring van de houtstromen. In Vlaanderen houdt men dergelijke gegevens niet bij. Vandaar het advies om ook in Vlaanderen te starten met systematische gegevensverzameling. Zo kan het eindgebruik van het rondhout dat men in het Vlaamse bos oogst beter in beeld komen. Alleen met die informatie is het mogelijk om een duidelijke visie te ontwikkelen op beheer en vermarkting, en maximaal te sturen richting de meest hoogwaardige toepassing.

Meer kennis gewenst over cascaderingsprincipe

Uit de onderzoeken blijkt dat er behoefte is aan meer kennis als het gaat om cascade en zo hoogwaardig mogelijk inzetten van (kwaliteits)hout. Er is meer inzicht nodig in de wenselijkheid, de haalbaarheid en de mogelijkheden tot implementatie van het cascaderingsprincipe in de houtkolom in Vlaanderen en Nederland.

Vergroten inzicht in houtexport en –import, eigenschappen en mogelijkheden kwaliteitshout

Ook over de volgende onderwerpen zou men graag meer weten:

- De houtexport en -import in Vlaanderen en Nederland.
En dan met name de duurzaamheidsaspecten en reflecties over stimulansen voor de lokale verwerking en vermarkting van lokaal geproduceerd hout, in het kader van de duurzame bio-economie.
- Inzicht in de rondhoutmarkt en sensibiliseringsbehoeftes.
Kennisverhoging bij boseigenaar en bosbeheerder over het functioneren van de rondhoutmarkt is wenselijk. En dan specifiek over de bestemming en verwerking van het rondhout dat in zijn of haar bos wordt geoogst. Zo weet men beter waarvoor bepaalde houtsortimenten en –soorten geschikt zijn. Ook zou het goed zijn als er in opleidingen meer aandacht is voor houtproductie en de economische aspecten van een duurzaam bosbeheer.
- Kwaliteitshout leren herkennen.
Zowel in Nederland als in Vlaanderen geven veel boseigenaars, –beheerders, -exploitanten en/of rondhouthandelaars aan dat men kwaliteitshout niet of slechts in beperkte mate herkent.
- Kwaliteitshout erkennen.
Naast het herkennen van kwaliteitshout is het ook belangrijk dat men de (intrinsieke en financiële) waarde ervan erkent. Op die manier kan men een groter aandeel van het volume kwaliteitshout ook daadwerkelijk als dusdanig inzetten.

Onderzoek 2: Analyse rondhoutprijzen en prijsbepalende parameters

Tijdens deze studie werd informatie in beeld gebracht, na de analyse van loten hout op stam (273 loten, ca. 182.000m³) en van veilinghout (ca. 67.000 m³) op Nederlandse, Duitse en Franse rondhoutveilingen over de jaren 2013 t/m 2017. Van belang is te beseffen dat alle prijsbepalende factoren een eigen rol in het geheel spelen en ook van invloed zijn op elkaar.

Uit het onderzoek kwamen de volgende conclusies en aanbevelingen naar voren.

Centraal punt om vermarkting te optimaliseren

Om een betere vermarkting te realiseren, zou het goed zijn om een persoon of organisatie aan te stellen met de specifieke taak om kennislacunes in te vullen en de lokale verwerking van duurzaam geproduceerd (kwaliteits)hout te stimuleren. Het monitoren van rondhoutprijzen, optimalisatie verkoopstrategie en houtketen komen als aandachtspunten naar voren.

Kwaliteitshout verkopen via de veiling loont

De prijzen op rondhoutveilingen laten zien dat de koper voor stammen van kwaliteitshout ((F)A- kwaliteit) op rondhoutveilingen een substantieel hogere prijs betaalt, dan voor loten waarin ook een aandeel kwaliteitshout zit. Dat maakt het interessant om de mogelijkheden voor een Belgisch/Vlaamse rondhoutveiling te bekijken; deze bestaat op dit moment niet.

Grotere loten kunnen de prijs laten toenemen

Uit de analyse van de loten en de interviews blijkt ook dat de houtprijs toeneemt naarmate het verkochte lot groter is. Dat komt omdat men de bosexploitatie en het houttransport dan efficiënter kan uitvoeren. Het omslagpunt lijkt te liggen bij een lotomvang tussen de 600 tot 700 m³. Combineren van kleinere loten kan dus gunstig zijn mits ook aandacht voor nabije ligging en vermijden van menging.

Aanbieden per houtsoort, sortiment en kwaliteit

Het mengen van houtsoorten, -sortimenten en -kwaliteiten kan een effect hebben op de gemiddelde houtprijs. Het verdient de voorkeur partijen zoveel mogelijk gescheiden naar houtsoort en/of kwaliteit aan te bieden.

Verschillende verkoopmethodes

Het bekijken en uitproberen van nieuwe verkoopmethodes is absoluut de moeite waard. Bijvoorbeeld de verkoop aan de bosweg. Voor de onderzochte loten blijkt dat openbare verkoopmethodes gemiddeld een hogere prijs per m³ opleveren dan onderhandse verkoopmethodes.

Een hogere prijs is echter geen garantie voor een zorgvuldige bosexploitatie. Goede opvolging en controle van de exploitatie geven dan ook de beste garanties voor kwaliteitsvol werk.

Ook wordt best verder onderzocht welke afwegingen dienen gemaakt om te kiezen voor een verkoop langs de weg in plaats van verkoop op stam.

Een minder strikte schoontijd overwegen voor sommige opstanden

De (al te) strikte toepassing van de schoontijd (broedseizoen) werd door de geïnterviewden genoemd als een zeer belangrijke prijsbepalende (en zelfs marktverstorende) factor.

Het zou interessant zijn om houtoogst in bepaalde opstanden tijdens de schoontijd mogelijk te maken, mits dit qua natuurwaarden mogelijk is.

Ruimingstijd in Nederland zou langer mogen

Ook de ruimingstijd/exploitatietermijn (de tijd om het hout na koop uit het bos te halen) lijkt van invloed op de houtprijs. Hoe langer de ruimingstijd, hoe meer flexibiliteit voor de exploitanten en handelaren om een goede afzet te vinden voor het hout. Dit verhoogt de prijs. In Vlaanderen loopt de ruimingstijd meestal tot het einde van het jaar volgend op de verkoop. Dat is lang genoeg. Nederland heeft echter een relatief korte exploitatietermijn van 3 maanden. Dat is volgens veel geïnterviewden problematisch kort. Een aanvullende studie zou duidelijkheid kunnen geven over het effect van de beschikbare ruimingstijd/exploitatietermijn op de houtprijs. Daarbij is het van belang om helder te krijgen welke voor- en nadelen er verbonden zijn aan het verruimen van de ruimingstijd.

Ook hier behoefte aan meer kennis en opleiding

De noodzaak van aanvullende kennisopbouw bij boseigenaar en -beheerder komt ook in dit onderzoek naar voren. Een zeker inzicht in de verwerkings- en afzetmogelijkheden van het geproduceerde hout is een cruciaal onderdeel van een efficiëntere vermarkting. Een betere informatievoorziening speelt daarbij een belangrijke rol. Denk bijvoorbeeld aan:

- Basisinformatie over de rondhoutstromen via websites zoals www.bosenhoutcijfers.nl, www.houtverkopen.be of www.ecopedia.be
- Overzicht van de rondhoutverwerkende bedrijven in Vlaanderen, Nederland en de aangrenzende regio's en de specifieke houtsoorten en kwaliteiten die zij vragen of waar zij naar op zoek zijn;
- Informatie over ontwikkelingen op de (internationale) rondhoutmarkt en ontwikkelingen van de rondhoutprijzen;
- Inventariseren en publiceren van prijsindexen voor een stijgend bewustzijn over realistische prijzen, rekening houdend met de exploitatiekosten;
- Aanbod cursussen over houtmarkt en het herkennen van houtkwaliteit;
- Informatie over realistische houtprijzen met inzicht in de prijsbepalende factoren op de exploitatiekosten;

Om een optimale vermarkting te realiseren van (kwaliteits)rondhout uit het particuliere Vlaamse bos en het particuliere en gemeentelijke Nederlandse bos blijft de rol van de Vlaamse en Nederlandse Bosgroepen cruciaal.

Onderzoek 3. Toekomstige vraag naar (kwaliteits)hout in relatie tot het mogelijke aanbod

Dit onderdeel van de studie is gebaseerd op bevindingen uit literatuuronderzoek (nationaal en internationaal).

Huidige en toekomstige vraag

De analyse van de vraag naar kwaliteitshout maakt duidelijk dat de markten waar kwaliteitshout wordt afgezet sterk te lijden hebben gehad onder de gevolgen van de wereldwijde economische crisis. Als gevolg daarvan is het productievolume binnen alle marktsegmenten of sectoren aanzienlijk afgenomen. Bij het opnieuw aantrekken van de economie in Europa en daarbuiten, herstellen de afzonderlijke markten zich echter weer. Vooral de markt voor (luxe)meubels en de bouwmarkt, met naar verwachting toenemende kansen voor de zogenaamde *engineered wood products* (*cross laminated timber (CLV)* en *laminated veneer lumber (LVL)*) in de productie van bouwelementen voor houtskeletbouw of gevelconstructies (constructiehout, vloeren, kozijnen etc).

In de toekomst verwacht men in Europa een groei in de vraag naar rondhout vanuit de energiesector en de pulp- en papiersector. Ook de vraag vanuit de renovatiesector zal vermoedelijk flink stijgen. Vooral door het grote aandeel woningen dat aan vernieuwing toe is. Maar zeker ook vanwege de toenemende eisen met betrekking tot het energiezuinig of -neutraal maken van woningen.

Toekomstig aanbod

Kijken we naar het verwachte toekomstige aanbod van rondhout in Europa, dan vragen vergelijkingen op basis van totaalvolumes om de nodige voorzichtigheid. Het is namelijk de vraag in hoeverre het aanbod vanuit het bos zal (blijven) aansluiten op de toenemende vraag binnen bepaalde marktsegmenten, zoals de papier- en kartonindustrie. Rondhoutaanbod tot en met 2030 uit de bossen in de regio West-Europa lijkt over die periode de vraag te kunnen dekken. Ten aanzien van de naaldhoutoogst in Duitsland worden wel tekorten verwacht. Het is daarnaast belangrijk te beseffen dat het in studies voorspelde toekomstige rondhoutaanbod alleen te realiseren is als het huidige gemiddelde oogstniveau binnen de Europese bossen omhoog gaat.

Kwaliteitshout uit eco2eco beheer

De prognoses laten zien dat de vraag naar rondhout in de toekomst zal groeien. De gevolgen van fenomenen als klimaatverandering en een economische crisis, zijn echter zeer moeilijk in te schatten. Het aanbod vanuit het bos zal hierop grotendeels kunnen aansluiten, maar zowel vanuit de vraag als vanuit het aanbod zijn er dan wel forse aanpassingen nodig. De vraag naar kwaliteitshout zal mogelijk profiteren van de grotere vraag naar rondhout in het algemeen.. Dit biedt perspectieven voor het door eco2eco beoogde beheer dat gericht is op de productie van (meer) kwaliteitshout. Het eerste kwaliteitshout vanuit de bossen waarin het door eco2eco op kwaliteitshout gerichte beheer, ofwel boomgericht bosbeheer, is ingezet, verwachten we echter pas over 60 tot 100 jaar. Dat brengt een mate van onzekerheid met zich mee. Dit is echter inherent aan bosbeheer.

Snelheid en intensiteit van trends

De diverse literatuurstudies lijken, elk op hun schaalniveau, vrij gelijkaardige trends

te voorspellen. Veel minder eenduidig is echter de snelheid en de intensiteit waarmee deze voorspelde trends zich zullen voordoen. Deze factoren hebben wel een duidelijk gevolg voor de capaciteit van zowel het bosbeheer als de verschillende actoren in de houtketen om zich aan te passen. Dat vraagt van beleidsmakers en – uitvoerders, stakeholders zoals bosbeheerders, sectorfederaties en uiteraard ook de individuele bedrijven, dat ze zoveel mogelijk rekening houden met trendwijzigingen, ook al is niet met zekerheid te voorspellen wanneer en in welke mate die zullen optreden.

Bosbeheer in omvorming en in een wereldwijde context

Het omvormingsbeleid dat is gericht op een toename van het aanbod aan loofhout, kan de terugval in naaldhout- en populierenaanbod moeilijk opvangen. Deze ontwikkeling vraagt van zowel de bosbeheerders als van de rondhoutverwerkende sector veel aanpassingen. In de manier van marktbenadering én in de afzet van loofhout naar de diverse verwerkende sectoren.

Het voorspelde toekomstige rondhoutaanbod kan alleen gerealiseerd worden als het huidige gemiddelde oogstniveau binnen de Europese bossen omhoog gaat. De bosgroepen kunnen hierbij een cruciale rol vervullen.

Bij het maken van keuzes tav het beheer is het is belangrijk om voor ogen te houden dat het aanbod, ook van kwaliteitshout, uit Vlaanderen en Nederland een gering aandeel vormt op de internationale markt.

Een weerbare houtsector

Kwaliteitshout, waar de focus van het eco2eco-project op ligt, is conjunctuurgevoelig. Samen met het principe van geleidelijkheid is ook het principe van een voldoende divers algemeen aanbod aan houtsoorten en –sortimenten een manier voor de bosbeheerder om zijn risico's te spreiden. De markt wordt immers in grote mate gecontroleerd door factoren waar men vanuit Vlaanderen of Nederland sowieso slechts weinig invloed kan op uitoefenen. Door ook in te zetten op lokale verwerking kan men in zekere mate vermijden dat de lokale kwaliteitshoutproductie helemaal afhankelijk is/wordt/blijft van de internationale kwaliteitshoutmarkt. Hierop zetten we binnen eco2eco reeds in.

Geleidelijk veranderen en actief communiceren

Het is dus van belang dat men een evoluerende visie op het te voeren bosbeleid niet op al te abrupte wijze implementeert. Zo krijgen zowel de bosbeheerder als de diverse actoren in de houtketen de kans zich geleidelijk aan te passen aan het evoluerende houtaanbod.

Dat geldt eveneens voor het feit dat wijzigingen in bos- en natuurbeheer een maatschappelijk draagvlak moeten krijgen en houden. Ook dat kost tijd.

Actieve communicatie is hierbij onmisbaar. Naast kennisoverdracht in de houtsector zelf, is het van belang dat men tijdig en volledig communiceert over de aanbodprognoses. Een project als eco2eco kan – naast het genereren van de vakkennis op zich – ook een optimale uitdrager zijn van deze vakkennis naar de houtketen toe. Een mooie boodschap daarbij is dat hout hét duurzame bouw materiaal is van de toekomst. Hernieuwbaar, klimaatneutraal, met technisch zeer overtuigende kenmerken.

